

Култура сећања: слобода и национални идентитет

Значај памћења и сећања чини оно што је суштински важно за идентитет једног народа. Сећање на прошлост као колективно памћење народа, али и сваког појединца, нешто што је уграђено у садашњост и без чега правог живота једног народа нема. Од суштинске је важности да је то сећање аутентично, искрено, неокрњено и чисто. То дугујемо себи као народу, али и прецима који су се уградили у наш национални идентитет. Дугујемо и нашој садашњости коју не можемо градити ако одсечемо корене из којих ниче. Будућност нам, такође, неће праштати лаж и заборав.

Чега ми као народ треба да се сећамо? Цела наша вишевековна прошлост прича је о једној борби за слободу и праву да као народ опстанемо. Вредност нас као народа почиње кроз дуготрајну борбу да мачем, пером и крстом бранимо наш грумен земље, веровање у Христа и наше трајање. Кад погледамо осам, девет векова уназад, сусрешћемо погледе Стефана Немање, Стефана Првовенчаног, Драгутина, Милутина, Дечанског, цара Душана, Лазара, Обилића, Карађорђа, Обреновића, краља Петра, као и свих оних безимених и лудо храбрих људи који оставише себе на поприштима широм Косова, Кајмакчалана, Цера, Колубаре... Опоменуће нас свевидећи поглед Светог Саве, владике Николаја, патријарха Павла који духовно наткриљују своја чеда.

Слобода нас као народа је и духовна и физичка, једно од другог је неодвојиво. Откако постојимо као народ, певамо нашу песму о слободи. Она је и величанствена, и лепа, и тешка. У сваком случају, јединствена, и наша. Открива сву нашу потребу као народа да живимо, стварамо, да нас разумеју, признају нашу вредност, нашу ширину, добронамерност, гостољубивост, лепоту, потребу да трајемо, али и свест да трају и други. Открива и сву тежину наше борбе да останемо на том путу са којег нас упорно одгурују засипајући нас незаслуженим и искривљеним епитетима. Стоичка је та борба да сачувамо слику нашег колективног трајања, храброг, снажног и борбеног. Никада из те свести нећемо одвојити нашу Грачаницу, Дечане, Сопоћане, Ђурђево Ступове јер та земља беше метох где пренесмо наше духовно биће и она је истински наша. Натопљена је она крвљу Обилићевом и Лазаревом, пожртвованошћу Мајке Југовића и Косовке Девојке. "Грачанице, кад бар не би била од камена,

кад би се могла на небеса вазнети,

ко Богородице Милешеве и Сопоћана,

да туђа рука крај тебе траву не плеви,

да ти вране не ходају по паперти."

Читав један народ дао је целог себе да би се као феникс опет подизао и поново суочавао са новим губицима. Готово да нема генерације која није осетила мирис смрти, запаљених огњишта и расејаних породица. Чини се да што више стремимо као народ слободи и истинском миру, он нам све више одмиче и изгледа понекад да јуримо за донкихотовским ветрењачама. Облак несигурности често наткриљује снове о слободном и мирном животу на непрегледној војвођанској равници, плодним мачванским пољима или кршним пределима Таре, Копаоника или Златибора. Ма колико се лепоте слило у ту дивну земљу, увек на њу вреба нека "звер", оличена у разним мрзитељима.

Упркос свему, народ смо који прашта, али не заборавља. Пружамо руку пријатељства онима који су на нас устајали, сурово искорењивали читаве породице и покушавали да одузму оно што је вековима било наше. Сведоци смо фалсификовања историје, прикривања истине и стварања новог поретка. Наше национално биће никада неће заборавити Јасеновац, симбол пустошења и страдања нашег народа. Стотине хиљада људи завршило је живот у овом злогласном логору смрти. Читави градови страдалих жена, деце и мушкараца сведоче о покушају истребљења једног народа. Једногодишње бебе никада нису добиле прилику да одрасту и постану очеви и мајке новим нараштајима. Ова згаришта грцају и говоре оживљавајући најстрашнија мучења невиних људи, нимало блажих него у злогласном Аушвицу. Покушаји да се расточе и прикрију докази и трагови још један су замах против пострадалих. Камени цвет изникао на том месту омаж је лепоти и људскости против које је умрла сила и суровост. Истинско покајање би била искрица наде да се овако нешто никада неће поновити. Нажалост, њега нема, а сенке прошлости надвијају се над нама оптужујући нас да будемо криви без кривице. Улоге се обрћу, а ми, стоички навикли на трпљење, носимо се са њима. Ваљда је то у складу и са нашим православним хришћанским идентитетом, вером у Христа која пред искушењима сагледава себе у потпуности трудећи се да на том путу ојачава и постаје чистији и бољи.

Народ смо који воли, пати, бори се, прашта, трага за бољим у себи и у другима. Такво је наше национално биће од постанка до данас. Признајемо да на том путу нисмо безгрешни,

али јесмо самокритични, сагледавамо себе, трудимо се да будемо бољи, да се дижемо и онда када смо пали. Слобода нам је света и важна , важнија од оне корице хлеба коју у зноју лица свог и жуљевитих руку доноси ратар, за њу живимо и умиремо, њој се радујемо, с ње страдамо. Из срца и душе грлимо сву нашу расточену српску земљу. Никакве границе неће променити чињеницу да знамо где живи наш српски народ. Не може нико толико јако да мрзи колико ми као народ можемо да волимо. Чак и онда кад псујемо, кад смо посвађани , кад смо бесни и огорчени, љубави у нама има да заједно бранимо ову земљу за коју су се вековима борили разни освајачи, па јој не могоше ништа.

Александар Давидовић